

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

לפני כבוד השופטת רבקה ארד

תובע

גלעד זפרן
ע"י ב"כ עו"ד תום שנפ

נגד

נתבעת

המרכז האקדמי רופין (ע"ר)
ע"י ב"כ עו"ד ירון קידר

פסק דין

תביעה לפיצוי כספי שעילתה משלוח 19 הודעות דואר אלקטרוני בניגוד לסעיף 30א לחוק התקשרות (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 (להלן: החוק).

רקע עובדתי ותמצית טענות הצדדים

1. מר גלעד זפרן (להלן: התובע), הוא בוגר הפקולטה למדעי הים במרכז האקדמי "רופין" (להלן: הנתבעת).
2. החל מיום 18.1.2018 ועד 31.7.2018 קיבל התובע כ-19 הודעות דוא"ל מהנתבעת כדלקמן: ביום 11.1.2018 שלח התובע לנתבעת דואר אלקטרוני לתיבה ממנה נשלחה אליו הודעה קודמת וביקש מהנתבעת להסירו מרשימת התפוצה (להלן: הודעת הסירוב). למרות זאת, לאחר משלוח הודעת הסירוב, הנתבעת שלחה אל התובע 12 הודעות נוספות. ביום 25.4.2018 שלח התובע אל הנתבעת מכתב התראה מאת עו"ד במסגרתו התבקשה הנתבעת להפסיק את משלוח ההודעות, לפצותו בגין ההודעות שנשלחו ולהמציא לו אסמכתא להסכמתו לקבל דברי פרסומת. המכתב התקבל אצל הנתבעת ביום 28.5.2018. גם לאחר משלוח מכתב זה, התקבלו בתיבת הדוא"ל של התובע 7 הודעות נוספות מהנתבעת. ביום 13.6.2018 התובע שלח לנתבעת מכתב התראה נוסף.
3. התובע טוען כי כלל 19 ההודעות בגינן הוגשה התביעה מהוות "דבר פרסומת" כהגדרתו של מונח זה בחוק. התובע טוען כי אינו זוכר שנתן את הסכמתו לקבלת דבר פרסומת מהנתבעת. ואולם, גם אם נתן הסכמתו בעבר, הוא רשאי לבקש מהנתבעת להפסיק לשלוח

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

אליו דבר פרסומת, כפי שביקש מספר פעמים. לכן, כך לטענת התובע, הנתבעת הפרה חיוביה על פי החוק ויש לחייבה בפיצוי הקבוע בחוק בגין כל דבר פרסומת שנשלח אליו.

4. הנתבעת טוענת כי, ההודעות שהתובע קיבל ממנה, רובן ככולן, אינן מהוות דבר פרסומת, זאת הן מבחינת תוכן ההודעות והן בהתאם לפסיקה. לפי עמדת הנתבעת, בהיותה מוסד אקדמי מוכר המאוגד כעמותה רשומה הפועלת ללא מטרות רווח, היא שומרת על קשר עם בוגריה, כמקובל. הנתבעת טוענת כי שמירת קשר זו משרתת את בוגרי המוסד ומועילה להם בנייהול וקידום הקריירה ומציאת מקומות עבודה, ותורמת ומעשירה את הידע המקצועי שלהם, בין היתר, באמצעות הרצאות והשתלמויות מקצועיות. שמירת הקשר מבוצע גם באמצעות הודעות דוא"ל הנשלחות לבוגרים, הודעות אשר הבוגרים יכולים לבחור להפסיק לקבל באמצעות אפשרות הסרה אוטומטית של שמם מרשימת התפוצה, באמצעות לחצן "הסר" המופיע בתחתית כל הודעה.

התובע בחר שלא לעשות שימוש בלחצן "הסר" אלא שלח הודעת דוא"ל בהמשך להודעה שקיבל מהנתבעת. ההודעה האמורה לא התקבלה אצל הנתבעת, ובהתאם התובע לא הוסר מרשימת התפוצה והמשיך לקבל הודעות. התובע לא הציג כל אסמכתא כי בקשת ההסרה ששלח התקבלה אצל הנתבעת.

5. בדיון מיום 7.7.2021 הצדדים הסכימו כי לא ישמעו ראיות וההכרעה תנתן על סמך כתבי הטענות וסיכומים מטעם הצדדים.

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

6. סעיף 30א(ב) לחוק קובע:

לא ישגר מפרסם דבר פרסומת באמצעות פקסימיליה, מערכת חיוג אוטומטי, הודעה אלקטרונית או הודעת מסר קצר, בלא קבלת הסכמה מפורשת מראש של הנמען, בכתב, לרבות בהודעה אלקטרונית או בשיחה מוקלטת ...

בסעיף 30א(א) לחוק הוגדר "דבר פרסומת", בין היתר, כ"מסר המופץ באופן מסחרי, שמטרתו לעודד רכישת מוצר או שירות או לעודד הוצאת כספים בדרך אחרת".

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

סעיף 30א לחוק בא לעולם במסגרת תיקון מס' 40 לחוק, כדי להתמודד עם תופעת ההפצה ההמונית של הודעות פרסומת בלתי רצויות ברשתות התקשורת השונות – הספאם. ראו בדברי ההסבר להצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים)(תיקון מס' 33), התשמ"ח-2005, ה"ח 182, 20.6.05. במסגרת התיקון לחוק ולשם התמודדות עם תופעת הספאם, אסר המחוקק על מפרסם לשלוח דבר פרסומת, ללא הסכמה מראש ובכתב של הנמען. עוד ראו רע"א 1954/14 חזני נ' הנגבי (4.8.2014), רע"א 1868/16 רז נ' האפרתי (19.6.16).

7. הנטל להוכיח כי ניתנה הסכמה למשלוח דבר הפרסומת מוטל על המפרסם. גם אם ניתנה הסכמה של הנמען לשליחת דבר פרסום, החוק מאפשר לנמען להודיע על סירובו לקבל הודעות, ועל המפרסם להפסיק את שליחת ההודעות לאלתר, זאת בהתאם לסעיף 30א(ד) לחוק.

ברעא 1226/17 בן-עמי נ' האוניברסיטה הפתוחה (12.3.2017) נדונה רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה אשר דחה בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתביעות קטנות בחיפה. באותו עניין נדון משלוח הודעות מהאוניברסיטה הפתוחה אל בוגר שלה, בן עמי, לאחר סיום לימודיו. בית המשפט לתביעות קטנות דחה את התביעה מהטעם שבן עמי הסכים לקבל את ההודעות באמצעות חתימה על מסמך ההרשמה לאוניברסיטה. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת רשות הערעור שהגיש בן עמי וקבע כי ההודעות ששלחה האוניברסיטה לבן עמי אינן עונות על הגדרת "דבר פרסומת" שכן ההודעות לא נשלחו במטרה לעודד רכישת מוצר או שירות או על מנת לעודד הוצאת כספים בדרך אחרת. עוד ציין בית המשפט כי רוב ההודעות נשלחו במטרה ליידע את בן עמי כבוגר של האוניברסיטה אודות קיומם של כנסים, אירועים ומפגשים של מועדון יזמות ועסקים וכי גם לו ההודעות היו עונות על הגדרת "דבר פרסומת" בן עמי נתן הסכמה לקבלן. בית המשפט המחוזי ציין בנוסף כי קיימים שיקולים מערכתיים המצדיקים דחייתה של התביעה, זאת נוכח מהות תפקידה של האוניברסיטה כמוסד אקדמי מוכר שפועל כמלכ"ר, ומטרתה במשלוח ההודעות לשמור על קשר עם הסטודנטים והבוגרים, קשר משמעותי לסטודנט ולבוגר כאחד (רתק (מחוזי חיפה) 42578-11-16 יונתן בן-עמי נ' האוניברסיטה הפתוחה (8.1.2017)).

בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור מחמת שמדובר בבקשה בגלגול שלישי והכללים בעניין זה ידועים. מעבר לכך הוסיף כב' השופט מזוז:

בניגוד לנטען על ידי המבקש, בית המשפט המחוזי לא החריג את "כלל המוסדות האקדמאיים מהחוק, באופן המעניק להם חסינות ממנו". כל שקבע בית המשפט הוא כי נוסף לנימוקיו של בית המשפט לתביעות קטנות

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

לדחיית התביעה, קיימים גם "שיקולים מערכתיים" המצדיקים את אי קבלתה, שכן "ככל שהתביעה הייתה מתקבלת היה הדבר מוביל להצפתם של בתי המשפט בתביעות רבות של סטודנטים ו/או בוגרים של המוסדות האקדמיים בגין קבלת הודעות עדכון מאותם מוסדות ומאידך היה נמנע מן הסטודנטים ו/או הבוגרים קשר משמעותי ומידע תורם אותו מבקשים מוסדות הלימוד לחלוק עם סטודנטים ובוגרי המוסד הלימודי".

אין מדובר בענייננו בגוף מסחרי או אחר המציף את הפרט בהודעות פרסומיות שלא בהסכמתו, אלא בגוף ציבורי חינוכי השולח הודעות עדכון למי שנמנה על בוגריו. לא לתכלית זו חוקק סעיף 30א לחוק.

מהאמור עולה כי בעת בחינת השאלה האם הודעות שנשלחו על ידי מוסד אקדמי מוכר לבוגר שלו, יש לבדוק מטרתן של ההודעות, יהיה מי שיאמר, מטרתן הדומיננטית. כאשר מדובר בהודעות אשר אין מטרתן לעודד רכישת מוצר או שירות או עידוד הוצאת כספים בדרך אחרת, אלא בהודעות שנשלחו אל הבוגר בעניין כנסים, אירועים ומפגשים הנוגעים למוסד האקדמי ולהכשרתו המקצועית של הבוגר, הרי שהנטיה תהיה שלא לראות בהודעות אלה משום דבר פרסומת כמשמעות מונח זה בחוק, זאת גם בהתחשב כי מדובר בשולח שאינו גוף מסחרי.

מן הכלל אל הפרט

8. התביעה הוגשה בגין 19 הודעות דוא"ל – 12 הודעות לאחר משלוח הודעת הסירוב מיום 11.1.2018, ו-7 הודעות לאחר משלוח מכתבי ההתראה (יש לציין כי לכתב התביעה צורפו 21 הודעות).

להלן פירוט ההודעות שצורפו לתביעה:

הודעה מיום 24.1.2018 – תכנית להכשרת יועצים ומאמנים לכלכלת המשפחה, ללא מידע וללא עלויות.

הודעות מיום 1.2.2018 ו-4.2.2018 – מידע על קורס משלח בינלאומי, מטרת הקורס, קהל היעד, תנאי קבלה ועוד בעלות של 2,580 ₪.

הודעה מיום 17.4.2018 – הודעה על פתיחת מרכז השתלמויות לקהל הבוגרים. נושא ההודעה: "רופין משתלמים בשישי – המרכז להכשרת מדריכי הורים" ונרשם בה כי מטרת המרכז "לשמור עמכם על קשר, לחזק את תחושת השייכות ולהקים בית מקצועי בו יילמדו תכנים ועולמות ידע נוספים הרלווטים להדרכת הורים". עוד בהודעה הוצגו שתי השתלמויות שונות בתחום הדרכת הורים בעלויות כספיות הנעות בין 320 ל-760 ₪.

הודעות מיום 18.1.2018, 12.2.2018, 15.2.2018, 15.4.2018, 29.4.2018, 18.5.2018, 27.5.2018 – הזמנה להרצאות של מרצים שונים מהמרכז האקדמי רופין בעלות 40 ₪.

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

הודעות מיום 17.5.2018, 20.5.2018 – הודעות ללא תוכן שכותרתן "בואו למצוא עבודה והכל מהנייד – יריד התעסוקה הוירטואלי של רופין".
הודעה מיום 3.6.2018 – הודעה ללא תוכן שכותרתה "גלעד, יש שינוי בתואר שני".
הודעות מיום 24.4.2018, 1.5.2018, 29.5.2018, 3.6.2018, 12.6.2018, 20.6.2018 – הזמנה להרשם לכנס בוגרים לציון 20 שנה לביה"ס למדעי הים.
הודעה מיום 31.7.2018 – פניה בעקבות כנס הבוגרים שנערך.

9. הנה כי כן, הודעות שנשלחו אל התובע מהמוסד אקדמי בו למד התובע לימודי תואר ראשון. ההודעות בעלות תכנים מגוונים אשר רובן המכריע מגשים הלכה למעשה את הרציונל שעמד בבסיס הקביעה בעניין **בן עמי** בדבר הקשר המיוחד של מוסד אקדמי עם בוגריו, אשר בית המשפט העליון הביע עמדתו שלא לשם מניעת הודעות מסוג זה חוקק סעיף 30א לחוק. בחלק קטן של ההודעות סממנים פרסומיים החורגים משמירת הקשר של המוסד אקדמי עם בוגריו כאמור בעניין **בן עמי**.

ההודעות שעניינן בכנס בוגרים, כמו גם הזמנות ליריד תעסוקה, מגשימות באופן מובהק את הקשר בין המוסד האקדמי לבוגריו, אין בהן סממנים פרסומיים ולא ניתן לראות בהן "דבר פרסומת" כהגדרתו בחוק.

גם את ההודעות שעניינן בהרצאות שונות של מרצי הנתבעת בעלות כספית נמוכה מאוד (40 ₪) אין לראות כדבר פרסומת, שכן בהחלטה ניתן להניח כי הרצאות אלו בעלות עניין לבוגרים ומצויות בגדרי הקשר שבין המוסד האקדמי המציע לבוגריו לקחת חלק בהרצאות אקדמיות של מרצי המוסד האקדמי. כמו כן, ההודעות נוסחו ללא אלמנטים שיווקיים או מסחריים שיש בהם כדי לעודד באופן מסחרי לקיחת חלק בהרצאות. בנסיבות אלו ובשים לב לעלות הנמוכה, אינני סבורה כי יש לראות בהודעות אלה משום דבר פרסומת כהגדרתו בחוק.

שונים הדברים בהודעות הנוגעות להשתלמויות שונות (4 במספר), רובן בעלויות גבוהות יותר, ובתחומי עניין שאינם קרובים לתחום לימודיו של הבוגר (דוגמת ההודעה הנוגעת למרכז להכשרת הורים), הודעות בעלות רכיב דומיננטי של דבר פרסומת ורובן אף מעוצבות בהתאם.

הסכמת התובע לקבלת דבר פרסומת

10. התובע טען בסעיף 4 לכתב התביעה כי אינו זוכר שהסכים בכתב לקבלת הודעות דוא"ל מהנתבעת ולכן משלוח ההודעות נעשה תוך הפרה של סעיף 30א(ב) לחוק. בסעיף 5 לכתב

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

התביעה טען התובע כי גם אם נתן הסכמה בהיסח הדעת, עומדת לו הזכות לחזור בו מהסכמתו ולבקש מהנתבעת לחדול ממשלוח הודעות פרסומת, כפי שלשיטתו עשה בהודעה ששלח ביום 11.1.2018. ואכן, ההודעות בגינן הוגשה התביעה נשלחו כולן במועד מאוחר למועד זה.

הנתבעת לא התייחסה בכתב ההגנה להסכמה של התובע, והתמקדה בטענה כי לא מדובר בדברי פרסומת. בסיכומיה הבהירה הנתבעת כי היא מחתימה את כל תלמידיה על הסכמה לקבלת הודעות דואר ויש להניח כי החתימה גם את התובע. אולם, נוכח הזמן שחלף מאז שהתובע החל את לימודיו אצל הנתבעת, לא עלה בידה לאתר אישור זה.

11. בנסיבות העניין ניתן להניח כי פרטיו של התובע נמסרו לנתבעת במהלך לימודיו האקדמיים ולכאורה ניתן לשלוח הודעות גם ללא הסכמה ראשונית, בהתאם להוראות סעיף 30א(ג) לחוק שעניינו בנמען אשר "מסר את פרטיו למפרסם במהלך רכישה של מוצר או שירות, או במהלך משא ומתן לרכישה כאמור, והמפרסם הודיע לו כי הפרטים שמסר ישמשו לצורך משלוח דבר פרסומת מטעמו". יש להניח כי זו גם הסיבה שהתובע לא כלל בתביעתו הודעות שקיבל מהנתבעת טרם ששלח את הודעת הסירוב ביום 11.1.2018, במענה להודעה קודמת שנשלחה ולא נכללה בתביעה, וביסס תביעתו והעדר הסכמה לקבלת דברי פרסומת על הודעת סירוב זו ועל מכתבי ההתראה ששלח מאוחר יותר.

אלא שהמחוקק הגביל את פרק הזמן המאפשר משלוח הודעות פרסומת על פי סעיף 30א(ג) במשך תקופת ההתקשרות שבין הצדדים וזאת בסעיף 30א(ד)(2) לחוק הקובע: "בעסקה בין מפרסם ובין נמען לרכישה של טובין או שירותים באופן מתמשך, יראו את הנמען כמי שנתן הודעת סירוב במועד סיום ההתקשרות...". דהיינו, גם אם התקיימו כל התנאים הקבועים בסעיף 30א(ג) לחוק, והנתבעת היתה רשאית לשלוח דברי פרסומת ללא הסכמה ראשונית, אזי יש לראות בתובע כמי שנתן לנתבעת הודעת סירוב עם סיום לימודיו האקדמיים אצל הנתבעת.

12. לכן, משלוח אותן 4 הודעות שהן בגדר "דבר פרסום" נעשה ללא הסכמה של התובע, בניגוד להוראות החוק.

הפיצוי המתאים

13. סעיף 30א(י) לחוק קובע כי במקרה של שיגור דבר פרסומת ביוזעין תוך הפרת סעיף 30א, בית המשפט רשאי להטיל פיצוי ללא הוכחת נזק שלא יעלה על 1,000 ₪ עבור כל דבר

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

פרסומת שהתקבל בניגוד להוראות החוק. הפיצוי מצוי בשיקול דעתו של בית המשפט, אשר יביא בחשבון שיקולי הרתעה, עידוד הנמען לממש זכותו והיקף ההפרה. כמו כן, יש להביא בחשבון את תכלית החוק והאם פיצוי במקרה הקונקרטי יקדם את תכלית החוק. יהיו מקרים בהם למרות שבוצעה הפרה, נסיבות העניין יובילו למסקנה כי אין הצדקה לפסוק פיצוי ומכל מקום אין חובה לפסוק פיצוי בגין כל הפרה בנפרד (ע"א (מחוזי ת"א) 2207-10-18 שופמינד בע"מ נ' סינטיה אברהם (23.1.2019)).

14. לצורך בחינת הפיצוי הראוי בענייננו, ראוי להתייחס גם לאופן בו בחר התובע לשלוח הודעת סירוב.

סעיף 30א(ה)(ג)(1) לחוק מחייב את המפרסם לציין בהודעה גם את "זכותו של הנמען לשלוח, בכל עת, הודעת סירוב כאמור בסעיף קטן (ד), ודרך אפשרית למשלוח הודעה כאמור שהיא פשוטה וסבירה בנסיבות העניין...".

כאמור, הנתבעת, אשר נקבע כי חלק ניכר מההודעות ששלחה אינו בגדר "דבר פרסומת", צרפה לכל ההודעות לחצן "הסר", שהוא ללא ספק דרך פשוטה וסבירה למשלוח הודעת סירוב בנסיבות ענייננו, בוודאי כאשר מדובר במוסד אקדמי המוכר היטב לתובע.

התובע לא עשה שימוש בלחצן "הסר", כאשר בפסיקה נקבע כי יהיו מקרים בהם ניתן יהיה לראות הימנעות מהשימוש בלחצן "הסר" משום שימוש בזכות שלא בתום לב (רעא 4704/20 בן-עמי נ' FACEBOOK IRELAND LTD (9.2.2021)).

נראה כי כאשר מדובר בהודעות שנשלחו מהמוסד האקדמי בו למד התובע, מוסד המוכר לו היטב, כאשר בכל אחת מהן, ללא יוצא מן הכלל, הופיע לחצן "הסר", לא היתה מניעה של ממש לעשות בו שימוש וגם התובע לא טען כי חשש לעשות שימוש בלחצן "הסר". לכן, היה בידי התובע למנוע בקלות ובמהירות המשך משלוח ההודעות מיד לאחר משלוח ההודעה הראשונה נשוא התביעה אך התובע בחר לשלוח הודעת סירוב לתיבת הדואר ממנה נשלחו אליו הודעות הנתבעת.

עולה מהראיות כי גם קודם למשלוח הודעת הסירוב קיבל התובע לפחות הודעה אחת מהנתבעת ובתביעה כלל רק את ההודעות שנשלחו לאחר מכן. דהיינו, גם התובע ייחס חשיבות להודעה זו.

בית משפט השלום בראשון לציון

תא"מ 20-07-54478 זפרן נ' המרכז האקדמי רופין (ע"ר)

הנתבעת טענה כי לא קיבלה את הודעת הסירוב, וכי הכתובת ממנה שלחה הודעותיה אינה מאויישת. במצב דברים זה, משטען התובע כי שלח הודעת סירוב, והנתבעת הכחישה קבלתה, על התובע מוטל הנטל להוכיח כי ההודעה גם התקבלה אצל הנתבעת. כיוון שהצדדים ויתרו על שלב הבאת הראיות, יש לקבוע כי התובע לא הוכיח כי הודעת הסירוב התקבלה אצל הנתבעת. לכן, לא ניתן לייחס לנתבעת התעלמות מהודעת הסירוב.

לאחר ששלח את הודעת הסירוב, התובע המשיך לקבל מהנתבעת הודעות, אשר לשיטתו היו כולן בגדר דבר פרסומת, ולמרות זאת המתין מספר חודשים עד למשלוח מכתב ההתראה מיום 25.4.2018 ואשר הומצא לנתבעת ביום 28.5.2018. לאחר מועד זה לא נשלחו לתובע הודעות הכוללות דבר פרסומת אלא הודעות שעניינן בכנס הבוגרים.

15. עוד יש להביא בחשבון כי התביעה הוגשה בגין 19 הודעות, למרות שלכתב התביעה צורפו 21 הודעות. נקבע כי רק 4 הודעות מתוכן הן בגדר דבר פרסומת אשר לא הוכחה הסכמה ראשונית לקבלתן. ההודעות לא נשלחו על ידי גוף מסחרי גדול אלא על ידי מוסד אקדמי מוכר, הפועל כעמותה ללא מטרת רווח, למי שהוא בוגר שלה, כאשר רוב ההודעות נשלחו במסגרת הקשר שהמוסד האקדמי משמר עם בוגריו. נקבע בעניין **בן עמי** כי לא זו התכלית שעמדה בבסיס חקיקת סעיף 30 לחוק. כאמור, יש גם להביא בחשבון את האופן בו פעל התובע במשלוח הודעות ההסרה אל הנתבעת.

16. בנסיבות העניין ולאחר ששקלתי את הדרוש, מצאתי לחייב את הנתבעת לפצות את התובע בסך כולל של 1,500 ₪. לסכום זה יתווספו הוצאות ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של 1200 ₪. הסכומים ישולמו תוך 30 יום.

ניתן היום, ב' אלול תשפ"א, 10 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

רבקה ארד, שופטת

